

Відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи

Круглий стіл

«Правозастосування та судова практика у процедурах банкрутства і
неплатоспроможності»

Доповідач: В.М. Артимович

суддя, заступник голови Господарського суду Львівської області

ВСТУП

- ❖ Із введенням в дію Кодексу України з процедур банкрутства (далі - КУзПБ або Кодекс) на законодавчому рівні встановлено юридичний механізм розв'язання проблем заборгованості фізичних осіб під наглядом суду.
- ❖ Інститут банкрутства (неплатоспроможності) фізичних осіб регламентовано Книгою четвертою Кодексу («Відновлення неплатоспроможності фізичної особи»); іншими нормами Кодексу стосовно банкрутства юридичних осіб в тій мірі, в якій відповідні правовідносини не врегульовано Книгою четвертою (ст. 113 КУзПБ); положеннями ГПК України.
- ❖ Ринкова та соціальна функції КУзПБ у контексті розв'язання проблем заборгованості громадян.

«Добровільний» інститут банкрутства фізичної особи

- ❖ Відповідно до ч. 1 ст. 115 КУзПБ ініціатором провадження у такій справі може бути лише сам боржник;
- ❖ звернення кредитора про відкриття провадження у справі про банкрутство фізичної особи є підставою для відмови у прийнятті такої заяви відповідно до абз. 2 ч.1 ст. 37 КУзПБ (ухвала Господарського суду Львівської області від 27.12.2019 у справі № 914/2724/19);
- ❖ відкрите провадження у справі про банкрутство фізичної особи до введення в дію Кодексу за **відсутності волі боржника** до продовження провадження після 21.10.2019 підлягає закриттю (ухвала Господарського суду Львівської області від 06.12.2019 у справі № 28/32).

Підстави для відкриття провадження у справах про неплатоспроможність фізичних осіб

- ❖ Підстави для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи – боржника, в тому числі фізичної особи – підприємця, визначені ч. 2 ст. 115 КУзПБ.
- ❖ Для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи достатньою є наявність щонайменше однієї із вказаних чотирьох підстав, наведених у ч. 2 ст. 115 КУзПБ, при цьому цей перелік не є вичерпним.
- ❖ Способи та засоби доведення підстав для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи визначені законодавцем шляхом наведення у ч. 3 ст. 116 КУзПБ переліку документів, що мають додаватися до заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність та підтверджувати її зміст.

Судовий збір у справах про неплатоспроможність фізичних осіб

- ❖ Після введення в дію КУзПБ дискусійним було питання сплати судового збору у справах про банкрутство. Наводились навіть орієнтовні розрахунки втрат бюджету країни від несплати судового збору у справах про банкрутство.
- ❖ Правові позиції Верховного Суду свідчать про те, що Законом України «Про судовий збір» не передбачено сплати судового збору за подання заяви фізичною особою про порушення справи про банкрутство, що обґрунтовується забезпеченням доступу неплатоспроможних фізичних осіб до правосуддя у справах про банкрутство.
- ❖ Хоча у справах № 909/1347/19, 922/3911/19, 917/2128/19 суди дійшли висновку, що первісні заяви у справах, в т.ч. заява фізичної особи про її неплатоспроможність, підлягають оплаті судовим збором. При цьому суди керувались положеннями ст. 3 Закону України «Про судовий збір».

Авансування винагороди керуючому реструктуризацією

- ❖ Обов'язок боржника авансувати винагороду арбітражного керуючого до звернення з відповідною заявою до суду встановлений Кодексом України з процедур банкрутства і подання доказів авансування є обов'язковою умовою, встановленою ст. 116 Кодексу;
- ❖ помилковою є позиція про застосування до вимог про авансування винагороди керуючому реструктуризацією аналогії закону щодо звільнення від сплати судового збору (висновок у постановах Верховного Суду від 24.09.2020 у справі № 910/2629/20, від 19.11.2020 у справі № 927/203/20, від 19.11.2020 у справі № 910/726/20).

Заслуговує на увагу висновок, викладений у пунктах 37, 38 постанови Верховного Суду від 19.11.2020 у справі № 910/726/20 про можливість боржника (фізичної особи) укласти угоду з арбітражним керуючим, який погодиться на умовах відстрочення оплати до реалізації майна боржника виконувати повноваження керуючого реструктуризацією у справі про банкрутство цієї особи та відповідного звернення обох осіб (боржника та арбітражного керуючого) до суду про призначення його керуючим реструктуризацією у справу про банкрутство фізичної особи, яке подається разом із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Підсумки

- ❖ Запроваджено юридичний механізм законного врегулювання боргів фізичної особи та відновлення платоспроможності.
- ❖ Процедура для боржника – фізичної особи є добровільною.
- ❖ Підготовка для подачі заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність потребує належного правового забезпечення (необхідність залучення кваліфікованих юристів).
- ❖ Верховним Судом сформована судова практика щодо підстав для відкриття провадження у справах про неплатоспроможність фізичних осіб та щодо питання сплати судового збору у таких справах.
- ❖ Необхідність авансування винагороди керуючого реструктуризації вимагає пошуку вирішення. Адже вимоги щодо авансування послуг керуючого реструктуризацією фактично позбавляють фізичну особу – боржника доступу до процедур банкрутства.
- ❖ Механізм функціонування процедури відновлення неплатоспроможності фізичних осіб, в тому числі фізичних осіб – підприємців, потребує також законодавчого вдосконалення з врахуванням напрацювань судової практики та позитивного зарубіжного досвіду.

Дякую за увагу!
